

Na osnovu člana 12. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09), a u vezi sa članom 61. stav (2) Zakona o upravi Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 32/03, 102/09 i 72/17), dijela III, paragrafa 4. Protokola o zaštiti braniteljica ljudskih prava i člana 2. Deklaracije o braniteljima ljudskih prava Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, zamjenik ministra za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine donosi

O D L U K U

O OSNIVANJU SAVJETODAVNOG ODBORA ZA ZAŠTITU BRANITELJICA LJUDSKIH PRAVA U BOSNI I HERCEGOVNI

Član 1. (Predmet)

Ovom odlukom se osniva Savjetodavni odbor za zaštitu braniteljica ljudskih prava u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Savjetodavni odbor), utvrđuju zadaci Savjetodavnog odbora u cilju savjetodavne podrške institucijama za poboljšanje položaja braniteljica ljudskih prava.

Član 2. (Upotreba ženskog ili muškog roda)

Izrazi koji su radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu, bez diskriminacije, se odnose i na muškarce i žene.

Član 3. (Sastav Savjetodavnog odbora)

- (1) Savjetodavni odbor se sastoji od predstavnika sljedećih institucija i nevladinih organizacija:
- a) Nina Mišković, sekretarka Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH;
  - b) Samra Filipović Hadžiabdić, direktorica Agencije za ravnopravnost polova BiH, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH;
  - c) Aleksandra Marin-Diklić, pomoćnica ombudsmena / šefica Odjela za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode, Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine;
  - d) Emir Povelakić, Šef odsjeka za audovizuelne medijske usluge, Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine;
  - e) Mirela Riković-Koldžo, Sektor za pravosudna tijela, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine;
  - f) Jadranka Leovac, Udruženje žena „MOST“ Višegrad;

- g) Jasmina Mujezinović, Fondacija lokalne demokratije Sarajevo;
- h) Kristina Ljevak, članica Upravnog odbora Sarajevskog otvorenog centra;
- (2) U slučaju da jedna od članica Savjetodavnog odbora bude spriječena u obavljanju funkcije, institucija ili organizacija iz koje je članica će dostaviti Agenciji za ravnopravnost polova Bosne i Hercegovine Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine prijedlog za imenovanje nove predstavnice u roku od 30 dana od dana spriječenosti.
- (3) U sastav i rad Savjetodavnog odbora moguće je uključivanje predstavnica drugih odgovornih institucija ili nevladinih organizacija koje su prepoznate kao braniteljice ljudskih prava;
- (4) Zaposlenica iz Agencije za ravnopravnost polova BiH Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, će pružati stručnu i administrativnu podršku.

Član 4. **(Zadaci Savjetodavnog odbora)**

Savjetodavni odbor ima zadatke da:

- a) pruža savjetodavnu podršku realizaciji Protokola o zaštiti braniteljica/branitelja ljudskih prava, potpisanog između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Braniteljica ljudskih prava (u daljem tekstu: BLJP), dana 20.11.2018. godine;
- b) razmatra i analizira sva značajna pitanja koja tretiraju položaj BLJPI u skladu sa domaćim obavezama Bosne i Hercegovine i obavezama preuzetim iz međunarodnih dokumenata;
- c) predlaže poboljšanje implementacije postojećeg zakonodavstva/ politika u vezi sa zaštitom i pravima BLJP u cilju efikasnijeg ostvarivanja prava građana pred državnim tijelima;
- d) predlaže inicijative i mjere za sistemsku pravna i institucionalna rješenja u cilju eliminisanja problema diskriminacije i osiguranja zaštite prava BLJP;
- e) prati i analizira provedbu postojećih zakonskih odredbi o zabrani diskriminacije BLJP;
- f) daje prijedloge za razvijanje planova i programa rada ili akcionih i strateških dokumenata u ovoj oblasti;
- g) razmatra i iznalazi rješenja za probleme s kojima se susreću udruženja BLJP, koja informišu Savjetodavni odbor o istim preko svojih predstavnika;
- h) u okviru principa djelovanja, u saradnji sa nevladinim organizacijama, identifikuje faktore koji doprinose riziku ostvarivanja prava BLJP i njihovoj diskriminaciji, uzimajući u obzir specifičnosti pojedinih grupa braniteljica ljudskih prava i iznalaziti rješenja;
- i) predlaže programe za obuku, kako za uposlene u institucijama sistema, tako i nevladinog sektora, u cilju kvalitetnijeg odgovora zajednice na diskriminaciju i zaštitu BLJP;
- j) razvija metodologiju za informiranje BLJP o njihovim pravima i postojećim mehanizmima zaštite.

Član 5.
(Način rada Savjetodavnog odbora)

- (1) Savjetodavni odbor je dužan da u roku od 60 dana od dana donošenja ove odluke održi prvi sastanak na kojem će donijeti Poslovnik o radu, koji će definisati i urediti način rada Savjetodavnog odbora, prava i obaveze članova i sekretarke, te druga pitanja od važnosti za rad Savjetodavnog odbora.
- (2) Savjetodavnim odborom rukovodi predsjedavajuća, koja saziva i vodi sastanke, potpisuje akte i druge materijale vezane za rad Savjetodavnog odbora, te predstavlja Savjetodavni odbor.
- (3) U odsutnosti ili sprečenosti predsjedavajuće, rukovođenje Savjetodavnim odborom i druge poslove vezane za rad Savjetodavnog odbora vrši zamjenica predsjedavajuće.

Član 6.
(Stupanje na snagu Odluke)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 01-37-2-125-1/23

Sarajevo, 23.01.2023.godine

ZAMJENIK MINISTRA

Dževad Mahmutović

OBRAZLOŽENJE

I - ZAKONSKI OSNOV

Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09) u članu 12, između ostalog navodi da je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine nadležno za: praćenje i provođenje međunarodnih konvencija i drugih dokumenata iz oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Zakon ravnopravnosti polova u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ 32/10) u članu 26. stav (1) navodi da Agencija za ravnopravnost spolova BiH u okviru svojih nadležnosti, a na osnovu rezultata analiza i praćenja sačinjava posebne izvještaje, mišljenja, sugestije i preporuke radi upućivanja nadležnim tijelima na državnoj razini.

Međunarodni dokumenti kojima se štite i promoviraju braniteljice/branitelji ljudskih prava:

- **Rezolucija Generalne skupštine UN-a o promociji UN-ove Deklaracije o braniteljima ljudskih prava**
UN dok A/RES/66/164 usvojena 11. decembar 2011. godine;
- **Rezolucija Vijeća za ljudska prava o zaštiti branitelja ljudskih prava**
UN doc. A/HRC/RES/13/13 usvojena 25. marta 2010. godine;
- **Rezolucija Vijeća za ljudska prava o zaštiti branitelja ljudskih prava**
UN dok. A/ HRC/RES/22/ 6 usvojena 21. marta 2013. godine;
- **Rezolucija Generalne skupštine UN-a o zaštiti braniteljica ženskih ljudskih prava**
UN dok. A7 RES/68/1818, usvojena 18. decembra 2013. godine;
- **Rezolucija 1891(2012) Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope o situaciji branitelja ljudskih prava u državama članicama Vijeća Evrope;**
- **PACE Rezolucija 1891(2009) o stanju/situaciji branitelja ljudskih prava država članica Vijeća Evrope;**
- **Rezolucija Parlamentarne skupštine OSCE-a o angažiranju OSCE-a za jačanje branitelja ljudskih prava i nacionalnih institucija za ljudska prava;**
- **“Osiguranje zaštite” – Smjernice Evropske unije o braniteljima ljudskih prava;**
- **Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima;**
- **Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;**
- **Konvencija Ujedinjenih nacija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) poziva države članice da zaštite žene koje se bave zaštitom ženskih ljudskih prava od svih oblika diskriminacije (član 2 Konvencije);**
- **Jurisprudencija i zaključni komentari UN-ovih tijela koja vrše monitoring implementacije osnovnih međunarodnih dokumenata;**
- **Evropska konvencija o ljudskim pravima;**
- **Jurisprudencija Evropskog suda za ljudska prava.**

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Smatrajući da je zaštitu branitelja/braniteljica ljudskih prava neophodno intenzivirati, UN je 1998. godine inicirao donošenje **Deklaracije UN-a o braniteljima ljudskih prava** (u daljem tekstu: Deklaracija). Deklaracija propisuje da svaki branitelj/braniteljica ljudskih prava treba uživati zaštitu, pravo na udruživanje, promoviranje, zaštitu ljudskih prava, pravo na kritiku institucija, pravo na pružanje pravne pomoći ugroženim osobama i dr. Provedba Deklaracije je intenzivirana uspostavljanjem funkcije Specijalnog izvjestitelja o poštovanju prava braniteljica/branitelja ljudskih prava 2000. godine.

Međunarodni okvir dodatno je potcrtan usvajanjem **UN Rezolucije 68/181** 2013. g. (u daljem tekstu: Rezolucija) koja, iako pravno neobavezujuća za države članice, ima za cilj da obaveže države da pruže efikasnu i kontinuiranu zaštitu braniteljicama/braniteljima ljudskih prava. Rezolucija prepoznaje da su branitelji/braniteljice ljudskih prava izložene/i specifičnim rodno utemeljenim prijetnjama koje države trebaju prepoznati i spriječiti usvajanjem i dosljednim provođenjem zakona koji trebaju biti u skladu s međunarodnom regulativom i standardima. Rezolucijom su i taksativno obuhvaćene specifične prijetnje BLJP-u poput: prijetnji putem interneta ili telefona, on-line uznemiravanja, "hakiranja" e-mailova, telefona i drugih elektroničkih uređaja. Posebno je interesantna činjenica da su napadi na BLJP prepoznati kao dio tradicije i od država se traži da tradiciju, vjerska opredjeljenja i običaje ne koriste kao opravdanje za napade na BLJP.

Kontekst globalne političke situacije ide u prilog državama da napade na BLJP nerijetko karakteriziraju kao dio strategije odbrane nacionalne sigurnosti, što je također prepoznato Rezolucijom. BiH je, kao i druge države članice, pozvana da provede Rezoluciju 68/181 što bi samo dodatno doprinijelo afirmaciji ženskih ljudskih prava.

Činjenica da je BLJP-u posvećena posebna pažnja na međunarodnom nivou – kroz usvajanje Deklaracije, Rezolucije, uvođenje funkcije **Specijalnog izvjestitelja UN-a**, kao i izvještaja o položaju braniteljica/branitelja ljudskih prava, ukazuje na značaj i aktuelnost ove teme u širem, globalnom kontekstu. Uvođenjem Međunarodnog dana braniteljica/branitelja ženskih ljudskih prava dodatno je ukazano na značaj djelovanja svih pojedinaca i pojedinki koji su se izborili za prava koja danas uživamo, a koji se i danas bore za očuvanje nivoa dostignutih prava.

Specijalni izvjestitelj za izvještavanje o poštovanju ljudskih prava braniteljica/branitelja ljudskih prava definirao je braniteljice ljudskih prava kao: **"braniteljice ženskih ljudskih prava, kao i svih drugih ljudskih prava, koja se odnose na zaštitu žena"**.

Izvještaj UNHCR-a o BLJP-u daje nešto širu definiciju navodeći: **"Braniteljice/branitelji ljudskih prava su žene, ali i sve druge osobe koje su angažirane u promociji i zaštiti ženskih ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, kao i sve žene koje rade na bilo kojem pitanju koje se odnosi na: ljudska prava, ravnopravnost spolova i zaštitu osnovnih individualnih i grupnih sloboda u bilo kojem dijelu svijeta."**

Obaveze BiH po pitanju zaštite ljudskih prava i sloboda BLJP-a se ne razlikuju značajno od općih i posebnih obaveza u oblasti ljudskih prava i sloboda preuzetih ratifikacijom međunarodnih

sporazuma. Sama Deklaracija o braniteljima ljudskih prava koju je donijela Generalna skupština Ujedinjenih naroda ne uvodi posebna prava i slobode BLJP-a, ali ih artikulira na način da budu jednostavnije primjenjiva za zaštitu BLJP-a.

BiH je ratificirala sve značajnije međunarodne i regionalne sporazume u oblasti ljudskih prava i sloboda. Pored toga najznačajniji sporazumi su sastavni dio Ustava BiH i primjenjuju se u BiH, dok poseban značaj ima Evropska konvencija o ljudskim pravima i njeni protokoli koji se direktno primjenjuju. Na taj način prava i slobode koji su zagwarantirani ovim sporazumima dopunjavaju katalog ljudskih prava i sloboda iz člana II.3 Ustava BiH. Ustavni sud BiH ima apelacionu nadležnost u pogledu odredbi Ustava BiH, a posebno onih odredbi koje se odnose na ljudska prava i to član II/2 – status Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, član II/3 – katalog prava, član II/4 – nediskriminacija, član II/5 – izbjeglice i raseljena lica i Aneks I na Ustav BiH – dodatni sporazumi o ljudskim pravima. Apelacije se sudu u pravilu podnose nakon što su iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema drugim zakonima, što znači da Ustavni sud ne mijenja redovne postupke. Do sada je Ustavni sud BiH u pogledu prava BLJP-a razmatrao nekoliko predmeta, a mogu se istaći predmeti vezani za napad na Queer Sarajevo Festival 2008. godine, niz predmeta za prava osoba koje su lišene slobode u skladu sa Zakonom o zaštiti lica s duševnim smetnjama u FBiH i drugi.

Jasna i sistematska podrška BLJP-u je važan prioritet vanjske politike EU-a u području ljudskih prava. Evropski parlament je dugogodišnji zagovornik sveobuhvatne politike EU-a o braniteljima ljudskih prava, te je dao aktivan doprinos njenom oblikovanju u rezolucijama, a posljednji put u Izvještaju o ljudskim pravima i demokratiji u svijetu za 2016. godinu. U izvještaju za BiH kao temeljni problemi u poštivanju ljudskih prava prepoznati su: neprocesuiranje ratnih zločinaca, diskriminacija osoba s invaliditetom, manjina i LGBT osoba, korupcija, nasilje nad ženama, te teški uslovi u kazneno-popravnim ustanovama.

Većina prijetnji koje su u BiH upućene BLJP-u imale su rodnu konotaciju i najčešće su upućene zbog djelovanja u zaštiti ženskih ljudskih prava (rad sa žrtvama nasilja, rad sa ženama žrtvama rata, svjedočenja protiv ratnih zločinaca i sl.). Braniteljice ljudskih prava su u odnosu na svoje muške kolege izložene specifičnim prijetnjama koje uključuju: seksualizirane klevetničke kampanje, prijetnje (direktne ili indirektne članovima porodice), prijetnje seksualnim napadom, prijetnje objavljivanjem eksplicitnih poruka ili slika, javno propitivanje ženstvenosti, izgleda ili seksualnosti, te javno izražavanje rodnih stereotipa kojima se preispituju njihovi javni angažmani nasuprot njihovoj porodičnoj ulozi.

Samo opredjeljenje žena da se bave zaštitom ljudskih prava je često neshvaćeno od porodice, s obzirom na tradicionalnu percepciju uloge žene u porodici i društvu. Smatra se da žena treba da bude izložena što manjem riziku, da vodi računa o sebi i djeci. Rizik kojem je braniteljica ljudskih prava izložena prije svega je vezan za njen porodični život, gdje nerijetko izostaje podrška roditelja, bračnog ili vanbračnog partnera ili djece.

Konvencija Ujedinjenih nacija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) poziva države članice da zaštite žene koje se bave zaštitom ženskih ljudskih prava od svih oblika diskriminacije (član 2 Konvencije).

Smjericama Evropske unije o braniteljima ljudskih prava priznaje se da podrška zahtijeva rodnu perspektivu. Smjernice su izrađene kao sveobuhvatni materijal koji treba poslužiti zemljama Evropske unije, ali i trećim zemljama, u razvoju standarda i procedura za zaštitu BLJP-a. Ono što predstavlja izuzetno značajan korak naprijed je uvođenje izvještavanja misija Evropske unije o poštivanju prava BLJP-a, koje se smatraju (zajedno sa ambasadama država članica) obaveznim da prate poštivanje prava BLJP-a kroz monitoring, periodične sastanke i napore na unapređenju zakonskog okvira i mehanizama zaštite. Stoga je neophodno prepoznati specifične izazove s kojima se susreće BLJP kako bi se izgradili mehanizmi zaštite i osigurale efikasne policijske istrage, procesuiranje napada, prijetnji i zastrašivanja.

III PROVEDBENI MEHANIZMI I NAČIN OSIGURANJA POŠTIVANJA PROPISA

Agencija za ravnopravnost polova Bosne i Hercegovine Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će koordinirati , organizovati i usmjeravati rad Savjetodavnog odbora.

IV FINANSIJSKA SREDSTVA

Za realizaciju ove odluke nisu potrebna izdvajanja iz Budžeta Bosne i Hercegovine.